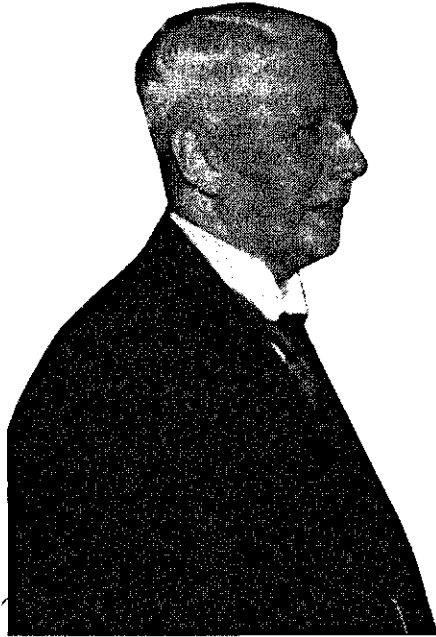

AFTREDEN VAN DR J. A. VAN STEIJN ALS DIRECTEUR VAN HET STAATSBOSBEHEER

Wanneer iemand die in het openbare leven een leidende functie heeft bekleed, wegens het bereiken van de daarvoor gestelde leeftijdsgrens zijn taak moet neerleggen, rijst onwillekeurig de vraag hoe hij zich van de verantwoordelijke taak, die hem was toevertrouwd, heeft gekweten en wat hij gedurende zijn ambtelijke loopbaan heeft tot stand gebracht.

Voor de persoon in kwestie zal dit meer dan ooit het ogenblik zijn een blik achterwaarts te slaan, om de jaren van zijn ambtelijk leven aan zijn geestesoog te laten voorbijgaan en zich af te vragen of hij de talenten, die hem werden geschonken, ten volle heeft weten te gebruiken om de taak, waarvoor hij gesteld werd, goed te volbrengen en ook, hoe hij gedurende de uitoefening daarvan als mens tegenover zijn medewerkers en tegenover anderen, met wien hij in aanraking kwam, heeft gestaan.

Het waren deze gedachten die mij bezig hielden toen ik op 2 Augustus j.l. aanwezig was bij de herdenking van het 50-jarig bestaan van het Staatsbosbeheer en op 30 September d.a.v. bij het afscheid van de heer VAN STEIJN als Directeur van het Staatsbosbeheer van zijn personeel, waartoe ik als oud-ambtenaar van dat beheer mede was uitgenodigd.

In de grootse hulde, die op 2 Augustus door het Koninklijk Huis, door vertegenwoordigers van verschillende overheidsdiensten, stichtingen en

verenigingen, alsmede door die van de particuliere bosbouw aan het Staatsbosbeheer werd gebracht, ligt het antwoord op de in de aanhef gestelde vraag besloten. Want het staat immers vast, dat de algemene waardering, die uit deze oprecht gebrachte hulde bleek, niet alleen het gevolg is van de kunde en toewijding van het gehele personeel, maar in de eerste plaats van de bezielende leiding, die gedurende deze vijftig jaren van de directie is uitgegaan, waardoor het personeel werd geleid en geïnstrueerd en werd doordrongen van de juiste geest, die het Staatsbosbeheer aanspraak deed maken op algemene waardering. Ook blijkt er uit, dat de directie met een juist oordeel de weg heeft gebaad waarlangs onze overheidsbemoeiing met de bosbouw zich heeft bewogen en de vele moeilijkheden, die zij op die weg ontmoette, op de juiste wijze heeft weten te overwinnen.

Komt dus die hulde in de eerste plaats toe aan de heren LOVINK en VAN DISSEL, welke laatste gedurende de 35 jaren, die hij aan het hoofd heeft gestaan van het Staatsbosbeheer de grondslag heeft gelegd voor de positie welke deze dienst in ons land heeft weten te verwerven, niet minder heeft de heer VAN STEIJN daarop aanspraak wegens de wijze, waarop hij gedurende de laatste 12 jaren onder wel zeer moeilijke omstandigheden op deze grondslag heeft voortgebouwd en het beheer, waaraan zoveel nieuwe eisen werden gesteld, heeft weten te leiden.

In zijn rede, die de heer MALSCH namens het gezamenlijke personeel van het Staatsbosbeheer op 30 September tot Dr VAN STEIJN richtte, gaf deze dan ook terecht uiting aan het respect, dat zich aan hem opdrong voor diens kundige, knappe en zakelijke leiding van de dienst. Hij wees erop, dat het Dr VAN STEIJN gegeven was geweest de taak die hem was opgedragen te vervullen op een wijze, zoals hij heeft gedaan, wel in de eerste plaats dankt aan zijn lichamelijke en geestelijke kracht, die hij volledig heeft kunnen en willen inzetten in het belang van het welzijn van de dienst die hem dierbaar was.

Ongetwijfeld is het vooral te danken aan zijn grote geestelijke kracht dat de heer VAN STEIJN gedurende de 42 jaren van zijn ambtelijk leven het vele heeft kunnen tot stand brengen waarop hij thans, bij de afsluiting daarvan, met een gerechtvaardigd gevoel van voldoening kan terug zien.

Als zoon van de heer A. J. VAN STEIJN Sr, destijds Intendant van het Paleis en Domein „Het Loo”, ontwaakte bij Dr VAN STEIJN al spoedig een grote liefde voor het bos en voor alles wat daarin leeft, alsmede voor hetgeen het bos ons op ethisch en aesthetisch gebied kan schenken. Geen wonder dan ook, dat hij besloot in Wageningen in de bosbouw te gaan studeren.

Na zijn benoeming bij het Staatsbosbeheer op 1 Juli 1907 en tot houtvester met ingang van 1 April 1911, werd hij met ingang van 1 Mei 1914 belast met het beheer over de houtvesterij „Haarlem”. Hier vond de duinbebossing met haar eigenaardige moeilijkheden zijn volle aandacht. Hoewel geboren en getogen op de Veluwe heeft het duinlandschap met zijn rijke doch exclusieve flora en fauna en de bijzondere moeilijkheden om daarin bos te scheppen hem aanstonds aangegrepen. Het tekent zijn karakter, dat hij niet volstond met het maken van een grondige studie van het vraagstuk der duinbebossing, maar dat hij zich door eigen aanschouwing ook op de hoogte wilde stellen van de belang-

rijkste duinbebossingen in West Europa, ten einde een vergelijking te kunnen maken van de verschillende omstandigheden waaronder zij zijn uitgevoerd, de daarbij toegepaste werkwijze te leren kennen, alsmede de daarmee verkregen uitkomsten. Nadat hij met ingang van 1 September 1930 benoemd was tot Inspecteur van het Staatsbosbeheer, wist hij, ondanks de verzwaring van zijn taak, de nodige tijd te vinden om de resultaten van zijn studie te bewerken tot een even omvangrijk als belangrijk proefschrift over „Duinbebossing“, waarop hij op 6 April 1933 in Wageningen promoveerde. Hij heeft hiermede aan de wetenschap een bijdrage geschonken van grote en blijvende waarde en onze helaas zo schaarse bosbouwletteratuur verrijkt met een waardevol werk.

In de jaren waarin de heer VAN STEIJN Inspecteur is geweest zijn de bemoeienschappen van het Staatsbosbeheer sterk toegenomen en in de regelingen die daarvoor nodig waren heeft hij een werkzaam aandeel gehad.

Onbewust van hetgeen de daarop volgende jaren zouden brengen en van de zware taak die hem wachtte, werd Dr VAN STEIJN op 1 September 1937 geroepen om als Directeur van het Staatsbosbeheer de leiding van deze dienst van de heer VAN DISSEL over te nemen. Kon hij aanvankelijk diens werk voortzetten op de door deze gelegde grondslag, spoedig zou het anders worden. De 2e Wereldoorlog die in 1939 uitbrak, bracht ingrijpende verandering in de gewone gang van zaken. Er brak nu een tijd aan, waarin aan het beleid en de werkkraft van de Directeur de allerswaarste eisen zouden worden gesteld. Als Productie Commissaris voor de Bosbouw en de Houtteelt, daartoe benoemd bij beschikking van de Minister van Economische Zaken van 8 December 1939, werd de verantwoordelijkheid voor de houtvoorziening en de houtproductie aan hem opgedragen. Maar nog meer zou op zijn schouders worden gelegd. Nadat ons land op 10 Mei 1940 rechtstreeks in de oorlog was betrokken, werd de Directeur van het Staatsbosbeheer met ingang van 1 Mei 1941 tijdelijk belast met de leiding van de Vle Afdeling van de Directie van de Landbouw, alsmede met alle zaken van de Natuurbescherming, welke functie later in een definitieve werd bestendigd. Intussen was de heer VAN STEIJN bij beschikking van de toenmalige regering van 30 Mei 1941 benoemd tot Gemachtigde voor het Boswezen, de Houtvoorziening en de Jacht.

Groot was de verantwoording en talloos de moeilijkheden waarvoor hij zich telkens zag geplaatst en die alleen met veel tact tot een goed eind konden worden gebracht. Denken wij slechts aan de vele regelingen die moesten worden getroffen om de houtvoorziening zo goed mogelijk te doen functioneren, aan de houtvorderingen door de bezettende macht die een voortdurende en steeds feller wordende strijd met zich brachten om onze bossen daartegen te beschermen, aan de verordeningen die ons werden opgelegd en die ook diep ingrepen in het particuliere bosbedrijf.

Door allerlei oorzaken hebben onze bossen en beplantingen in de oorlogsjaren veel geleden, maar toch is het de Directie van het Staatsbosbeheer mogen gelukken, voor zover de omstandigheden dit toelieten, zé voor erger te bewaren en ook op andere wijze het Nederlandse belang te dienen.

Ook na de oorlog bleef de houtvoorziening veel zorg en werk eisen en daarbij kwam de uitvoering van allerlei wettelijke bepalingen voor de

instandhouding en het herstel van wat aan bossen en bomen was verloren gegaan of vernield.

Gedurende zijn directeurschap is het pad van Dr VAN STEIJN niet langs rozen gegaan. Toch heeft hij de voldoening mogen smaken, dat het beheer zich onder zijn leiding op velerlei gebied krachtig heeft ontwikkeld. Zo is de taak, die het Staatsbosbeheer aanvankelijk op het gebied der natuurbescherming verrichtte, belangrijk uitgebreid. Maar ook de oppervlakte onzer domeinbossen onderging in die jaren een belangrijke uitbreiding en wel van rond 10.000 ha. De groei van dit beheer komt ook duidelijk tot uiting in de toename van het aantal houtvesterijen, dat van 9 tot 16 is vermeerderd, terwijl het aantal ambtenaren, waarbij ook begrepen de arbeiders in vaste dienst, toenam van 233 tot 620. Ondanks de veelzijdigheid en differentiatie van het werk was het steeds zijn streven dat naar buiten altijd zou uitkomen dat al die verschillende werkzaamheden van een en hetzelfde Staatsbosbeheer kwamen en dat de band die allen verbindt steeds hecht en sterk bleef.

Om een greep te doen uit hetgeen onder de leiding van Dr VAN STEIJN gedurende zijn directeurschap tot stand kwam, wil ik slechts noemen de eerste uitgave in 1946 van de Nederlandse Bosstatistiek, waarin is neergelegd het resultaat van een moeizaam en omvangrijk werk, dat wij als onmisbaar voor onze samenleving tot dusver zo node hebben gemist en voorts de heropening van het Bosbouwkundig Museum in het hoofdgebouw, waarvan de daarvoor bestemde localiteiten tijdens de oorlog moesten worden ontruimd om plaats te maken voor het talrijke administratieve personeel.

Wanneer wij ten slotte zien in hoeveel commissies de heer VAN STEIJN zitting had, hetzij qualitate qua of daarin gekozen wegens zijn grote kennis van zaken waardoor hij in den lande en ook in het buitenland een groot gezag heeft verworven, dan wordt het ons te meer duidelijk, dat zijn ambtsperiode wel zeer vruchtbaar is geweest.

Bij het afscheid van zijn personeel werden allen die daarbij aanwezig waren, getroffen door de hartelijke en ongedwongen geest die daarbij heerste en door het overtuigende bewijs dat daarbij naar voren kwam, dat men zijn chef node zag vertrekken.

Als de heer VAN STEIJN terug ziet op zijn ambtelijk leven dan kan het niet anders zijn dan met een gevoel van voldoening en dankbaarheid voor hetgeen hij daarin heeft mogen tot standbrengen. De Nederlandse bosbouw, ja, het hele Nederlandse volk zal hem daarvoor steeds erkentelijk blijven!

J. G.